

Pienryhmäkoti Polku

Lammin yksikkö

Kanta-Hämeen Perhepalvelut Oy

Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma

2025

Sisältö

Johdanto	3
Hyvää kohtelua koskevan suunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot:	3
Polkuja perheiden parhaaksi	4
Toimenpiteet itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi ja tukemiseksi Polussa	4
Turvallisuudesta huolehtiminen.....	7
Toimintatavat ja muutoksenhaku	8
Rajoitusten käytön edellytykset	9
Rajoitustoimenpiteet	11
Yhteydenpidon rajoittaminen (Lastensuojelulaki 2007/ 62 §)	11
Liikkumisvapauden rajoittaminen (Lastensuojelulaki 2007 /69 §)	12
Kiinnipitäminen (Lastensuojelulaki 2007/68 §)	12
Aineiden ja esineiden haltuunotto (Lastensuojelulaki 2007 /65 §).....	13
Omaisuuksien, lähetysten ja tilojen tarkastaminen (Lastensuojelulaki 2007/ 67§)	13
Henkilöntarkastus (Lastensuojelulaki 2007 /66 §)	13
Henkilönkatsastus (Lastensuojelulaki 2007/ 66 § a)	14
Luvatta poistuneen lapsen palauttaminen (Lastensuojelulaki 2007 /69 a §)	14
ASIAKKAAN OIKEUSTURVA.....	15
*LIITE: YHTEISÖLLINEN TAIDETEOS	16

Johdanto

Pienryhmäkoti Polku Lammin yksikkö on 7 paikkainen perustason lastensuojeluyksikkö. Lastensuojelulaki (61 b §) edellyttää palveluntuottajaa (Kanta-Hämeen Perhepalvelut Oy) laatimaan hyvää kohtelua koskevan suunnitelman osaksi omavalvontasuunnitelmaa. Tämä suunnitelma sisältää toimenpiteitä, joilla vahvistetaan, tuetaan ja ylläpidetään lapsen itsemääräämisoikeutta ikätasoisesti Pienryhmäkoti Polun Lammin yksikössä. Suunnitelmassa kerrotaan menettelytavat lastensuojelulain 4 a § tarkoittamasta hyvästä hoidosta, kasvatuksesta Pienryhmäkoti Polussa nuoren ikä- ja kehitystaso huomioiden. Suunnitelma käy läpi lapselle tarpeellisen hoidon, valvonnan ja huolenpidon, joilla sijaishuoltoa voidaan toteuttaa ensisijaisesti ilman lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä. Pienryhmäkoti Polun asukkaat osallistettiin tämän suunnitelman laadintaan tietotekniikkaa hyödyntäen, Padlet-ohjelmaa hyödyntävän kyselyn avulla. Kyselyssä selvitettiin nuorten mielipidettä asioihin valmiilla kysymyksen asettelulla. Tämä osoittautui varsin vaivattomaksi tavaksi toteuttaa Polun nuorten osallisuutta, koska lähes kaikilla nuorilla on luonnollisesti käytössään älylaite ja niiden käyttö nuorille helppoa. Nuoret vastasivat kyselyyn nimettömänä ja kaikki eivät vastanneet jokaiseen kysymykseen. Nuorten vastaukset on esitetty tekstillä punaisella fontilla.

Kyselystä nousseita vastauksia on lisätty täydentämään tätä suunnitelmaa ja sitä näkökulmaa, millaisena Polun asukkaat ovat asioita nähneet, kokeneet ja sanoittaneet vastattuaan kyselyyn. Lisäksi Polussa haluttiin tehdä ja toteuttaa nuorten kanssa yhteisöllinen taideteos, joka tulee osaksi yksikön sisustusta. Taideteos käsittelee nuorten oikeuksia Polku Lammin yksikössä sekä hyvää kohtelua yleisesti nuorten näkökulmasta. Yhteisöllinen taideteos löytyy tämän suunnitelman liitteenä valokuvamuodossa.

Valmis suunnitelma käydään nuorten kanssa läpi keskustellen nuorten palaverissa.

Hyvää kohtelua koskevan suunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot:

- 1)toimenpiteistä lasten ikätasoisien itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi.
- 2)menettelytavoista ja 4 a §:ssä tarkoitetuista hyvästä hoidosta, kasvatuksesta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellisesta valvonnasta ja huolenpidosta, joiden avulla sijaishuolto toteutetaan ensisijaisesti ilman tässä laissa tarkoitettuja rajoituksia.
- 3)siitä, miten rajoitusten käytön yhteydessä huolehditaan kaikkien yksikössä olevien lasten turvallisuudesta.
- 4)siitä, miten palvelujen tai hoidon toteuttamiseen osallistuvien henkilöiden ja muiden toimintayksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehditaan

rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa.

5)siitä, miten tässä laissa tarkoitetut rajoitukset toteutetaan ja missä tilanteissa niitä voidaan käyttää

6)yleisistä toimintatavoista rajoitusten käytön jälkeen

7)siitä, kuinka lapsille kerrotaan heidän muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuuksistaan.

Mikäli yksikköön tulee uusi lapsi, hänelle esitellään suunnitelma. Valmis suunnitelma käydään yhdessä läpi yksikköön sijoitettujen lasten kanssa ja suunnitelma tulee sijoittaa kaikkien nähtäville. Suunnitelma on nähtävillä Pienryhmäkoti Polun internetsivustolla sekä paperisena yksikössä. Nuorten tekemä yhteisöllinen taideteos jää yksikön seinälle näkyviin muistuttamaan nuoria tästä aiheesta. Suunnitelma lähetetään tiedoksi lapsen sijoituksesta vastaavalle hyvinvointialueelle ja yksikköön sijoitetun lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Suunnitelma päivitetään vuosittain.

Polkuja perheiden parhaaksi

Sijaishuoltoa toteutettaessa on otettava lapsen edun mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä. Polussa perhe otetaan aktiivisesti mukaan nuoren sijoitusprosessiin. Perheeseen tehdään omaohjaajan ja Polun tukipalveluista vastaavan ohjaajan yhteistyönä perhearviointikäynti, jolla kartoitetaan perheen voimavaroja ja haasteita sekä mahdollisia tuen tarpeita. Vanhempiin pidetään säännöllisesti yhteyttä puhelimitse ja viestitse ohjaajien toimesta. Vanhemmat toimivat vanhempien roolissaan kasvatuskumppaneina Polun aikuisille. Ohjaajat vahvistavat ja tukevat vanhemmuutta aktiivisella ja säännöllisesti toteutuvalla keskustelulla vanhempien kanssa. Nuori saa pitää yhteyttä perheenjäseniinsä omalla tai laitoksen puhelimella tarvittaessa.

Toimenpiteet itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi ja tukemiseksi Polussa

Lapsen etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle. Nuorilla on nuorten kokous kerran viikossa, jolloin on mahdollista toivoa tekemistä tai suunnitella toiveruokia. Polun nuoret osallistuvat asiakassuunnitelmapalaveriini ikätasonsa mukaan. Nuoret saavat sisustaa oman huoneen omaohjaajan kanssa.

1)tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet.

Polun arvo on perhekeskeisyys, joka tarkoittaa sitä, että lapsen tulevaisuutta rakennetaan tiiviissä yhteistyössä perheen kanssa. Jokaisella nuorella Polussa on nimetty omaohjaajapari, joka hoitaa nuorten asioita. Perhekeskeisyyttä ja perheen kanssa tehtävää yhteistyötä tukee Polun tukipalveluista vastaava ohjaaja omaohjaajatyön tukena. Nuorilla on oikeus pitää yhteyttä perheeseen ja läheisiin.

2)mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon. Ohjaajat ovat Polussa nuoria ja heidän tarpeitaan varten. Kerran viikossa järjestetään mahdollisuus tukikeskustelulle yhdessä ohjaajan ja nuoren kanssa. Polussa järjestetään koko yksikölle suunnattua yhteistä tekemistä kerran viikossa. Nuorten osallisuutta tuetaan nuorten palaverilla, joita pidetään säännöllisesti. Palaverissa nuoret voivat toivoa esimerkiksi tekemismahdollisuuksia tai haluamiaan ruokia. Nuori saa vaikuttaa oman huoneensa sisustukseen. Nuoret saavat viikkorahaa, jolla voivat hankkia haluamiaan hyödykkeitä.

3)taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen. Polun ohjaajat sekä etäopetuksesta vastaava ohjaaja tekevät yhteistyötä nuorten koulupaikan kanssa osallistumalla mm. Palaverihin ja viestimällä aktiivisesti nuoreen liittyvistä asioista, jotka vaikuttavat koulunkäyntiin. Nuori saa hakeutua haluamalleen opintopolulle perusopetuksen jälkeen toiselle asteelle. Polussa nuoren vahvuuksia ja kiinnostuksenkohteita tuetaan. Perusopetuksen jälkeen nuori hakeutuu jatko-opintoihin oman mielenkiinnon pohjalta yhteishaun kautta.

4)turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden.

Polku on sinne sijoitettujen nuorten koti. Ohjaajat puuttuvat kiusaamistilanteisiin ja nuorten kielenkäyttöön aktiivisesti. Nuori voidaan ohjata omaan huoneeseen rauhoittumaan hetken ajaksi ohjaajan toimesta. Vakavista kiusaamistapauksista nuorten välillä tehdään rikosilmoitus. **Polun nuoret ovat kokeneet Polun positiivisena tai medium paikkana asua pääsääntöisesti, yhden mielestä Polku on hyi paikka.**

Polussa on säännöt, jotka määrittävät arjen sujuvuutta. Säännöt perustuvat ennakoitavuuteen ja arjen struktuuriin, esimerkiksi kotiintulo- ja ruoka-ajat sekä peliajat sekä tv käyttöajat on määritelty säännöissä. Väkivaltaan ja kiusaamiseen on nollatoleranssi. Ohjaajat puuttuvat aktiivisesti myös nuorten kielenkäyttöön. Jokaista kunnioitetaan ja jokainen ansaitsee tulla kohdatuksi omana itsenään ja jokainen ansaitsee asiallisen vuorovaikutuksen. Ohjaajat muistuttavat nuoria aktiivisesti koskemattomuudesta. Tarvittaessa nuoret ohjataan aikuisen toimesta omaan huoneeseensa rauhoittumaan, mikäli nuoren toiminta on levotonta yleisissä tiloissa ja muita nuoria häiritsevää. Yhdessä voidaan opetella ohjaajan ja nuoren kanssa keinoja hillitä omaa aggressiota. **Nuorten mukaan Polun säännöt koetaan negatiivisena (huonoja, ärsyttäviä), mutta jonkun nuoren mielestä Polun säännöt ovat aika lällyjä.**

Osa nuorista ei osannut vastata, miksi säännöt ovat olemassa ja jonkun mielestä “säännöt ovat sitä varten, ettei maailma kaadu”

5)itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen. Ohjaajat auttavat ja tukevat nuorta arjen asioiden hoidossa vahvistamalla nuoren toimijuutta ja osallisuutta ikätasoisesti. Nuoren itsenäistyessä vastuu omien asioiden hoitamisessa kasvaa. Ohjaajan työn tärkein tavoite on tehdä itsensä tarpeettomaksi. Nuori saa ohjaajalta apua ja tukea asioiden hoitoon. Pienryhmäkoti Polussa toteutetaan suunnitelmallisesti nuorten itsenäistymistyöskentelyä, jota varten on laadittu oma erillinen työkalu omaohjaajatyön tueksi. Tarvittaessa omaohjaaja voi hyödyntää Polun tukipalveluista vastaavan ohjaajan osaamista itsenäistymiseen liittyen. Tukipalveluista vastaava ohjaaja koordinoi Polun kautta toteutettavaa tukityötä (perhetyö, jälkihuolto, ammatillinen tukihenkilötyö) yhteistyössä omaohjaajan ja nuoren verkoston kanssa. Polussa nuoret osallistuvat kodinhoidollisiin töihin, kuten ruoanlaittoon ja pyykinpesuun vuorollaan. Kodinhoidollisiin töihin osallistuminen ohjaajan apuna tukee rutiineja, vastuullista toimintaa ja itsenäistymistä sekä lisää nuoren tietoa ja taitoja kodinhoidollisissa asioissa.

Nuoret nimesivät velvollisuuksiksi sääntöjen noudattamisen, kerran viikossa toteutuvan siivouspäivän, hygienian hoitamisen sekä koulunkäynnin.

6)mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan. Nuorilla on Pienryhmäkoti Polussa viikoittainen nuorten palaveri, jossa nuoret voivat keskustella ajankohtaisista asioistaan ja esittää toiveitaan arkeen liittyen, esimerkiksi toiveruokia sekä yhteistä tekemistä. Nuorille järjestetään yhteisöllistä tekemistä kerran viikossa yhteisen tekemisen puitteissa. Yhteinen tekeminen on jotakin toiminnallista, esimerkiksi tietovisa, taideprojekti tai luontoretki, johon nuoret ja ohjaajat osallistuvat yhdessä. Nuoret osallistuvat omien asioiden hoitamiseen ikätasoisesti, esimerkiksi asiakassuunnitelmapalaveriin, jossa ovat läsnä ja heitä kuullaan. Nuori saa vaikuttaa oman huoneensa sisustukseen halutessaan. Polun nuoret saavat pukeutua haluamallaan tavalla. Nuorella on oikeus olla yhteydessä sosiaalityöntekijäänsä. sosiaalityöntekijällä ja nuorella on oikeus tavata kahden kesken. Kyselyssä kysyttiin asukkailta nuorten oikeuksista.

Vastauksia tähän “oma rauha tai jotain tollasta” ja “perus ihmisoikeudet, saattaa olla muutakin” Tähän kohtaan osa nuorista vastasi myös “en mä tiedä”.

Tämän vuoksi aihetta päätettiin käsitellä uudelleen vielä nuorten kanssa yhteisöllisen taidemaalauksen keinoin, jossa ohjaaja fasilitoi keskustelua ja nuoret kirjasivat omia oikeuksiaan osaksi taideteosta. Yhteisöllinen taideteos jää yksikköön seinätauluksi. Valokuva taideteoksesta löytyy tämän suunnitelman lopusta liitteenä.

7)kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen. Pienryhmäkoti Polussa huomioidaan eri taustoista tulevat henkilöt ja työntekijöillä on käytössään kulttuurisensitiivinen lähestymistapa. Sensitiivinen työote on läsnä myös perheiden

kanssa tehtävässä yhteistyössä, jolloin kunnioitamme perhettä systeemisenä kokonaisuutena ja ymmärrämme perheen toimintakulttuuria sekä perhesuhteita laajemmin.

Lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin Pienryhmäkoti Polussa

Lastensuojelun tehtävä on varmistaa lapselle hyvä hoito ja kasvatusta, lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito sekä lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 1 §:ssä säädetään. Pienryhmäkoti Polussa on säännöt, jotka perustuvat vahvaan struktuuriin ja nämä säännöt varmistavat lapsen hyvän hoidon ja kasvatuksen sekä hoivan ikätasoisesti. Ikätasoa huomioidaan ja sovelletaan esimerkiksi kotiintuloajan suhteen, sekä esimerkiksi kodinhoidollisten töiden toteuttamisessa. Sijaishuoltoa toteutettaessa on otettava lapsen edun mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä. Tätä tavoitetta edistämme Polussa aktiivisella yhteistyöllä ja kasvatuskumppanuudella vanhempien kanssa sekä teemme sijoituksen aikana perheeseen kotikäynnin, jonka aikana kartoitamme perheen vahvuuksia ja voimavaroja sekä haasteita. Tarvittaessa perheen jälleenyhdistämistä tukemaan on saatavilla ostopalveluna toteutettavaa perhetyötä asiakasperheen tarpeet huomioiden ja räätälöitynä kokonaisuutena perheen tarpeita parhaiten palvelevaksi kokonaisuudeksi.

Turvallisuudesta huolehtiminen

Tilanteissa, joissa voi esiintyä väkivallan uhkaa, nuoret ohjataan huoneisiinsa. Tapahtuneen jälkeen ohjaajat keskustelevat nuorten kanssa tapahtuneesta ja siitä, miksi toimittiin tällä tavoin. Henkilökunta on saanut koulutuksen kiinnipitotilanteisiin - ja vaara sekä uhkatilanteiden varalle. Pienryhmäkoti Polun ensisijainen toimintaperiaate on toiminnan ennakointi. Henkilökunta pyrkii omalla toiminnallaan ennakoidaan tilanteita siten, ettei rajoitustoimenpiteitä tarvitsi käyttää. Kaikkien lasten turvallisuudesta huolehditaan ohjaajien toimesta tilanteen edellyttämällä tavalla. Tarvittaessa nuoret ohjataan omiin huoneisiin. Ohjaajilla on vastuu tilanteen kokonaisuudesta. Tarpeen vaatiessa hälytetään paikalle lisää henkilökuntaa tai viranomaisapua tarkastamaan nuoren vointia ja turvaamaan yleistä turvallisuutta ja järjestystä. Tapahtuneen jälkeen keskustellaan nuorten kanssa tilanteesta yksilöllisesti.

Ennakoivaa työtä tukee osaltaan Polun päiväohjelma, lapsikohtainen päivä- ja viikko-ohjelma sekä henkilökunnan toiminta, joka perustuu ensisijaisesti ohjaavaan vuorovaikutukseen ja ratkaisukeskeisyyteen sekä tilanteiden vahvaan ennakointiin. Henkilökunta pyrkii aktiivisesti omalla toiminnallaan ennakoidaan väkivallan uhkaa.

Polussa arki on aikuisjohtoista ja strukturoitua. Nuorille on laadittu henkilökohtaisia taitotavoitteita yhdessä ohjaajien kanssa. Tavoitteet käydään iltaisin läpi nuoren ja ohjaajan toimesta. Nuorta kuullaan, mikä hänen oma näkemys päivän sujumisesta ja miten päivä on sujunut ohjaajan ja nuoren näkökulmasta yhteisesti tarkastellen, jolloin keskinäinen vuoropuhelu eli dialogi nuoren ja ohjaajan välillä vahvistuu. Tällainen toimintamalli pyrkii vahvistamaan nuoren oikeansuuntaista toimintaa palkitsemalla siitä.

Polussa on nuorten käytettävissä kerran viikossa mahdollisuus luottamukselliseen tukikeskusteluun ohjaajan kanssa. Tukikeskustelu voi toteutua esimerkiksi koiralengin muodossa.

Rajoitustoimenpiteiden käyttö Polussa

Rajoitustoimenpiteet ovat viimesijainen keino, ensisijaisesti tilanteet hoidetaan puhumalla ja ohjaamalla nuoria suullisesti. Polun henkilökunnalla on käytössään ratkaisukeskeinen ja kannustava työote. Nuorille on laadittu yksilöllinen tavoitetaulukko omaohjaajien toimesta. Tavoitteet käydään läpi jokaisen nuoren kanssa joka ilta.

Polun henkilökunta toteuttaa rajoitustoimenpiteitä, mikäli lapsen etu ja tilanne sitä vaativat. Toteutuneelle rajoitustoimenpiteelle on aina olemassa perustelut. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi oman tai muiden terveydentilan tai vaarantaminen, sijaishuollon toteutumisen vaarantuminen, kiellettyjen aineiden tai esineiden hallussapito tai tuominen pienryhmäkotiin. Henkilökunta laatii toteutetuista rajoitustoimenpiteistä tarvittavat päätökset, jotka käydään läpi nuoren kanssa. Asiakirjat lähetetään tiedoksi huoltajille sekä sosiaalityöntekijälle viipymättä.

Toimintatavat ja muutoksenhaku

Ohjaaja laatii kirjallisen rajoitustoimenpidepäätöksen sekä arvion rajoitustoimenpiteen käytöstä, joka toteutetaan yhteistyössä lapsen ja ohjaajan kanssa. Lapsen osallisuus prosessissa on tärkeää ja sen vuoksi rajoitustoimenpiteen jälkeen ohjaaja käy keskustelun lapsen kanssa ja antaa tiedoksi päätöksen. Keskustelussa käydään läpi tilanne, joka johti rajoitustoimenpiteen käyttämiseen ja lapsi saa mahdollisuuden keskustella tilanteeseen johtaneista syistä ohjaajan kanssa. Samalla voidaan pohtia, kuinka toimia toisin, ettei vastaava tilanne toistuisi. Nuori saa kirjallisena kirjatun rajoitustoimenpidepäätöksen itselleen ja hän lukee sen. Tarvittaessa voi esittää vielä täydentävän oman mielipiteen asiasta. Nuorelle kerrotaan samalla hänen

oikeussuojakeinoista päätökseen liittyen, kuten mihin päätöksestä voi valittaa tai hakea muutosta, mikäli on tyytymätön tehtyyn päätökseen. Ohjaajat kannustavat nuorta olemaan säännöllisesti yhteydessä omaan sosiaalityöntekijäänsä.

Rajoitusten käytön edellytykset

Rajoitustoimenpiteitä toteutettaessa lapsen kulttuurinen tausta, ikä, sukupuoli sekä uskonnollinen vakaumus huomioidaan. Rajoitustoimenpiteiden toteutuksessa huomioidaan myös lapsen yksilöllinen tilanne sekä ihmisarvon kunnioitus. Rajoitus lopetetaan heti kun sen käyttö ei ole välttämätöntä. Lapsen yksilöllisistä perustarpeista huolehditaan rajoitustoimenpiteen aikana. Rajoitustoimenpiteet eivät ole rangaistus, eikä niiden käyttö saa tuottaa lapselle vahinkoa tai haittaa. Rajoitustoimenpiteitä voidaan kohdistaa vain kiireellisesti sijoitettuihin ja huostaanotettuihin lapsiin (ei avohuollon sijoituksessa oleviin lapsiin).

- Rajoitustoimenpiteitä saadaan käyttää vain tilanteissa, joissa rajoitustoimenpide on lapsen edun mukainen sekä oikeassa suhteessa lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden.
- Lapsen hoito ja huolenpito edellyttävät perusteltua tarkoitukseen sopivaa ja perusteltavissa olevaa rajoitustoimenpidettä
- Rajoituksen käyttö on välttämätöntä lapsen oman tai toisten henkilöiden terveyden ja turvallisuuden vakavan vaarantumisen vuoksi, ruumiillisen koskemattomuuden turvaamiseksi tai merkittävän omaisuusvahingon ehkäisemiseksi.
- Lapsen mielipide selvitetään 20 pykälän mukaisesti, ellei se ole mahdotonta.
- Lievemmat keinot eivät sovellu tilanteeseen
  - ★ Ensisijaisesti käytämme ohjaavaa työtettä Polussa
  - ★ Lapsen etu huomioiden hänelle voidaan joutua toteuttamaan rajoitustoimenpide.
  - ★ Polun kasvatus- ja hoitohenkilökunta toteuttavat tarvittavat toimenpiteet tarpeen vaatiessa
  - ★ Ohjaajat dokumentoivat toimenpiteet tarkasti asiakastietojärjestelmään.
  - ★ Huoltajia kuullaan ja tiedotetaan ajantasaisesti
  - ★ Päätökset lähetetään viipymättä sosiaalitoimeen ja huoltajille

Ohjaaja laatii kirjallisen rajoitustoimenpidepäätöksen sekä arvion rajoitustoimenpiteen käytöstä, joka toteutetaan yhteistyössä lapsen ja ohjaajan kanssa. Lapsen osallisuus prosessissa on tärkeää ja sen vuoksi rajoitustoimenpiteen jälkeen ohjaaja käy keskustelun lapsen kanssa ja antaa tiedoksi päätöksen. Keskustelussa käydään läpi tilanne, joka johti rajoitustoimenpiteen käyttämiseen ja lapsi saa mahdollisuuden keskustella tilanteeseen johtaneista syistä ohjaajan kanssa. Nuori saa kirjallisena

kirjatun rajoitustoimenpidepäätöksen itselleen ja hän lukee sen. Tarvittaessa voi esittää vielä oman mielipiteen asiasta. Nuorelle kerrotaan samalla hänen oikeussuojakeinoista päätökseen liittyen, kuten mihin päätöksestä voi valittaa tai hakea muutosta, mikäli on tyytymätön tehtyyn päätökseen. Ohjaajat kannustavat nuorta olemaan säännöllisesti yhteydessä omaan sosiaalityöntekijäänsä. Nuoria kannustetaan osallisuuteen oman elämänsä aktiivisiksi toimijoiksi.

Rajoitustoimenpiteiden vaikutusta asiakassuunnitelmaan sekä hoito- ja kasvatussuunnitelmaan arvioidaan asiakassuunnitelmapalaverissa yhteistyössä nuoren sosiaalityöntekijän kanssa. Arvioinnissa pyritään siihen, että nuori saa riittävät ja tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti.

Rajoitustoimenpiteet

Lastensuojelulain (2017/61§) mukaisia rajoitustoimenpiteitä ovat yhteydenpidon rajoittaminen, liikkumisvapauden rajoittaminen, kiinnipitäminen, omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen, henkilönkatsastus, aineiden ja esineiden haltuunotto sekä henkilöntarkastus ja eristäminen. Toimimme Polussa ensisijaisesti ohjaavalla ja ratkaisukeskeisellä työotteella. Positiivinen kasvatus on viitekehyksenä kun keskitymme nuoren hyviin puoliin ja palkitsemme oikeasta toiminnasta, tämä lisää onnistumisen kokemuksia ja vahvistaa nuoren itsetuntoa. Lapsen tavanomainen hoito, kasvatus, valvonta tai huolenpito ei saa sisältää tässä lueteltuja tarkoitettuja rajoituksia. Polussa käytämme rajoitustoimenpiteitä vain kun se on välttämätöntä lapsen tilanteen vaatiessa ja lapsen etu, lapsen ja muiden henkilöiden terveys ja turvallisuus huomioiden.

Mikäli lapsen etu ja tilanne vaatii, laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökunta käyttää rajoitustoimenpiteitä. Rajoitustoimenpiteille on aina perusteltu tarve ja syy. Hoito- ja kasvatushenkilökunta kirjaa rajoitustoimenpidepäätökset asiakastietojärjestelmään sekä käyttöön johtaneet syyt huolellisesti. Nuoren mielipide rajoitustoimenpiteeseen selvitetään keskustellen. Vanhemmat tiedotetaan ajantasaisesti ja myös heidän mielipide toimenpiteeseen selvitetään. Sosiaalityöntekijälle lähetetään asiakirjat viipymättä.

Polun nuorilta tiedusteltiin Padlet-kyselyä hyödyntäen, että mitä rajoitustoimenpiteitä on olemassa? Usea nuori peilasi tähän omaa kokemuspohjaansa. **Omakohteisina kokemuksina nostettiin liikkumisvapauden rajoittaminen, yhteydenpidon rajoittaminen, yhteydenpidon rajoittaminen yöaikaan. Joku kertoi olevansa kiltti ja häneen ei ole kohdistettu rajoitustoimenpiteitä.**

Yhteydenpidon rajoittaminen (Lastensuojelulaki 2007/ 62 §)

Lapsella on perusoikeus pitää yhteyttä läheisiinsä. Sijaishuollon aikana lapsella on oikeus ylläpitää turvallisia ihmissuhteita. Asiakassuunnitelmaan kirjataan, kuinka lapsen yhteydenpito läheisiin ihmisiin toteutetaan.

Syyt yhteydenpidon rajoittamiselle lain säädösten edellyttäessä:

- Yhteydenpito vaarantaa sijaishuollon tarkoituksenmukaisen toteutuksen
- On välttämätöntä lapsen, perheen, laitoksen muiden lasten ja henkilöstön turvallisuuden vuoksi
- Yhteydenpito vaarantaa lapsen kehityksen, terveyden tai turvallisuuden

Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi:

- ★ Lapsen oikeutta tavata vanhempiaan tai muita läheisiään rajataan.

- ★ Rajoittaa lapsen yhteydenpitoa puhelinta tai muita välineitä käyttäen.
- ★ Jättää ilmaisematta lapsen vanhemmille lapsen olinpaikka.
- ★ Ottaa lastensuojeluyksikön haltuun rajoituksen toimeenpanon ajaksi yhteydenpitoon käytetyt välineet tai laitteet tai rajata niiden käyttöä.

Liikkumisvapauden rajoittaminen (Lastensuojelulaki 2007 /69 §)

Lapselle voidaan asettaa määräajan voimassa oleva kielto poistua laitoksen tai asumisyksikön alueelta, laitoksesta kun se on lapsen edun mukaista ja välttämätöntä hoidon kannalta.

- Lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään ja kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä rikollisena pidettävän teon tai näihin verrattavalla käyttäytymisellä
- Rajoitus on lapsen hoidon kannalta muutoin tarpeen lapsen suojaamiseksi häntä itseään vakavasti vahingoittavan käytöksen vuoksi.
Lasta vakavasti vahingoittava käytös voi olla esimerkiksi jatkuvaa karkailemista. Rajoituksen tavoitteena on estää vahingollinen käyttäytyminen.
  - ★ Liikkumisvapauden rajoituspäätöksen aikana lapsi voi poistua laitoksen alueelta vain työntekijän kanssa.
  - ★ Lapsen oikeudet perusopetukseen ja jatko-opintoihin sekä harrastuksiin turvataan myös rajoituspäätöksen aikana.

Kiinnipitäminen (Lastensuojelulaki 2007/68 §)

- Lapsen rauhoittamiseksi voidaan laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökunnan toimesta toteuttaa kiinnipito, jos lapsi sekavan tai uhkaavan käyttäytymisen perusteella:
  - ★ Todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita omalla käytöksellään
  - ★ Kiinnipito voi sisältää myös lapsen siirtämisen
  - ★ Voi olla välttämätöntä merkittävän omaisuuden vahingoittamisen estämiseksi
  - ★ Luonteeltaan hoidollista ja huollollista
  - ★ Lopetetaan heti kun se ei ole enää välttämätöntä
    - ☺ Ohjaajat turvaavat lasten turvallisuutta muuttuvissa tilanteissa.
    - ☺ Tarvittaessa hälytetään paikalle lisää henkilökuntaa tai viranomaisia auttamaan.
    - ☺ Kiinnipito on aina viimesijainen toimintamalli

Aineiden ja esineiden haltuunotto (Lastensuojelulaki 2007 /65 §)

- Jos lapsella on hallussaan päihtymistarkoituksessa käytettäviä aineita tai näiden käyttöön soveltuvia välineitä on ne otettava laitoksen haltuun.
- Jos lapsella hallussaan välineitä, jotka sopivat itsen tai toisen henkilön vahingoittamiseen
- Jos lapsella on hallussaan tupakkalain alaisia tuotteita, nämä voidaan ottaa laitoksen haltuun.

Omaisuuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen (Lastensuojelulaki 2007/ 67§)

- Lapsen käytössä olevat tilat tai hallussa oleva omaisuus saadaan tarkastaa, jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on hallussaan
- päihtymistarkoitukseen käytettävää ainetta
tällaisen aineen käyttöön erityisesti soveltuvia välineitä
- aineita tai esineitä, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen
Ohjaajat ottavat pois, jos havaitsevat:
  - ★ Tulentekovälineet
  - ★ Tupakkalain alaiset nikotiinituotteet ja tarvikkeet
  - ★ Esineet, joilla voi vahingoittaa muita
  - ★ **Tarkastusta ei voida tehdä tupakka- tai nikotiinituotteiden etsimiseksi.**

Henkilöntarkastus (Lastensuojelulaki 2007 /66 §)

Lapselle voidaan tehdä henkilöntarkastus, **mikäli laitoksen henkilökunnalla on perusteltu syy epäillä**, että lapsella on yllään tai vaatteissaan:

- Päihtymistarkoituksessa käytettäviä aineita tai välineitä
- Esineitä, joilla voi vahingoittaa itseä tai toisia.

- ★ Paikalla kaksi laitoksen hoito- ja kasvatushenkilöstöön kuuluvaa työntekijää, jotka samaa sukupuolta lapsen kanssa, jollei toimenpidettä toteuta terveydenhuollon ammattihenkilö.
- ★ Taskujen, vaatteiden ja laukkujen tutkiminen

Henkilönkatsastus (Lastensuojelulaki 2007/ 66 § a)

- Toteutetaan kun on perusteltua syytä epäillä, että lapsi on käyttänyt päihdyttäviä aineita.
Käyttö selvitetään terveydenhuollon menetelmiä hyödyntäen (esim. Puhalluskoe, verinäyte/virtsanäyte, sylkitesti)

Luvatta poistuneen lapsen palauttaminen (Lastensuojelulaki 2007 /69 a §)

Mikäli lapsi poistuu luvattomasti lastensuojeluyksiköstä tai ei palaa sinne sovitusti, on sijaishuoltopaikka velvollinen käynnistämään toimenpiteet lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi laitokseen sekä ilmoitettava asianmukaisesti lapsen sijaishuollosta vastuussa olevalle viranomaiselle lastensuojelulain nojalla. Polussa henkilökunta tarkkailee nuorten mahdollisia hatka-aikeita aktiivisesti. Nuorta lähdetään ohjaajan toimesta etsimään lähialueelta, mikäli hän ei palaa sijaishuoltopaikkaan sovitusti. Ohjaajat soittavat sosiaalityöntekijälle ja virka-ajan ulkopuolella sosiaali- ja kriisipäivystykseen ja ilmoittavat nuoren poistuneen luvattomasti. Tehdyt toimenpiteet kirjataan asiakastietojärjestelmään ajantasaisesti. Nuoren olinpaikan selvittyä, ohjaajat noutavat nuoren sijaishuoltopaikkaan.

Eristämistä rajoitustoimenpiteenä ei käytetä lainkaan Pienryhmäkoti Polussa. Mikäli nuori on sairaana, hänen tulee kuitenkin pysytellä huoneessaan tartuntavaaran minimoiseksi sekä omien voimavarojen vahvistamiseksi sairaudesta toipumiseen. Tällä pyritään välttämään taudin tarttuminen henkilöstä toiseen ja katkaisemaan mahdollinen tartuntaketju. Ohjaajat tarkkailevat tällöin sairaan nuoren vointia säännöllisesti ja huolehtivat nuoren perustarpeista sekä sairaudenhoidosta.

ASIAKKAAN OIKEUSTURVA

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä toteuttaa työtehtävässään sijaishuoltopaikan valvontaa sekä huolehtii lapsen oikeusturvan toteutumisesta. Muistutus laaditaan ensisijaisesti vapaamuotoisesti Polun yksikönjohtajalle kirjallisesti. Kohtuullisen ajan kuluttua (enintään yksi kuukausi) yksikönjohtaja vastaa kirjeitse tehtyyn muistutukseen. Lapsi sekä huoltaja voivat tarvittaessa olla yhteydessä sosiaaliasiahenkilöön ja tehdä muistutuksen tai valituksen kohtelusta. Sosiaaliasiavastaavan työ on neuvoa sosiaalihuollon asiakkaita sekä heidän läheisiä lainsäädännön soveltamiseen sekä asiakkaiden oikeuksiin liittyen. Sosiaaliasiavastaavan yhteystiedot löytyvät sivun alareunasta. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen sosiaaliasiavastaavana toimii Satu Loippo.

Asiakasperhe voi kannella kohtelustaan myös eduskunnan oikeusasiamiehelle tai oikeuskanlerille. 2025 vuoden loppuun saakka valituksia ottavat vastaan Sosiaali- ja terveysministeriön lupa- ja valvontavirasto (Valvira) sekä Etelä-Suomen Aluehallintovirasto (AVI), jotka yhdistyvät vuoden 2026 alussa yhdeksi toimijaksi.

Sosiaaliasiavastaavan yhteystiedot:

satu.loippo@omahame.fi

Sosiaaliasiavastaavan takaisinsoittopalvelu

036 293 210

Yhteydenottopyyntö tekstiviestitse (numeroon ei ole mahdollista soittaa tai laittaa multimediaviestejä).

040 629 6190

*LIITE: YHTEISÖLLINEN TAIDETEOS

Tämän suunnitelman liitteeksi on laadittu yhteisöllinen taideteos nuorten kanssa yksikön seinälle: Nuorten näkemys ja toteutus osana hyvää kohtelua suunnitelmaa. Ohjaajat valitsivat kaksi erityistä osa-aluetta hyvää kohtelua - suunnitelmasta, sekä Padletin pohjalta luotujen kysymysten vastauksiin nojautuen. Lapset tuottivat visuaalisen yhteisötaideteoksen yksikön seinälle. Käsiteltävät aiheet olivat hyvä kohtelu, (mitä on hyvä kohtelu) sekä nuoren oikeudet Polussa (millaisia oikeuksia nuorilla on). Tavoitteena yhteisötaideteoksen toteutuksella oli, että ohjaaja keskustelee nuorten kanssa informatiivisesti näiden aiheiden sisällöstä ja tarjoaa faktaan pohjautuvaa tietoa sekä tuottaa visuaalinen taideteos yksikön seinälle näistä näkyvästi muistuttamaan. Yhteisöllinen taideprojekti lisää ja tukee Polun nuorten yhteenkuuluvuutta. Avoin keskustelu ja ohjaajan läsnäolo tilanteessa lisää nuorten tietoa valittuun aihealueeseen liittyen.

